

ס.ח.

ד. בלע המות לנצח וכו' כאן בישראל כאן בעכו"ם וכו' ועמדו זרים ורעו צאנכם לכאורה מדובר כאן כבר על עולם הבא שאין בו מיתה, ומ"מ יהיו שם גוים, והיינו לרעות הצאן וכו', ומבואר שגם בעולם הבא יהא ענין של גשמיות. אבל היד רמ"ה (סנהדרין, בהקדמה לפרק חלק) נקט כשיטת הראשונים (ראה להלן) שבעולם הבא אין כלל ענין של גשמיות, וביאר שפסוקים אלו עוסקים בימות המשיח, ומה שאמרו שבישראל בלע המות לנצח, היינו שצדיקים שזוכים לימות המשיח אינם מתים, אלא יוצאים משלום אל שלום, מימות המשיח לחיי העולם הבא.

ה. כאן לעולם הבא כאן לימות המשיח נחלקו הראשונים מה נקרא עולם הבא. בספר הגמול להרמב"ן (בסופו), הביא דברי הרמב"ם, שעולם הבא היינו עולם הנשמות, ואין בו שום גוף, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, שהנאת הנפשות היא במה שישכילו וידעו מסוד הקל, וזהו הגמול הטוב ותכלית הכוונה, שיגיע האדם אל הגמול העליון, ויכנס בכלל זה, ויהיה קיום הנפש הזה עד אין תכלית בקיום הבורא יתברך, כי הוא סבת קיומה בהשגתה אותו. אולם הרמב"ן האריך לחלוק עליו בזה, וביאר שמה שאנו קוראים 'גן עדן', הוא עולם הנפשות לאחר מיתה, אבל בסוף העולם, לאחר ימות המשיח, יהיה תחיית המתים, ואז יהיה עולם הבא, ויהיו שם גופים (ע"ש איך שביאר מה שאמרו חז"ל שלא יהיה אכילה ושתייה וכו', שאם יהיו גופים יהיו כלי הגוף, שהרי כלי הגוף לא להבל נבראו), ויתעדנו לנצח, הנשמה עם הגוף ביחד.

א. בועל נדה כטמא מת וכו' למחנותם מבואר שבוועל נדה מותר במחנה לוייה. ויש להעיר, כיצד מותר במחנה לוייה, הרי מלבד הא דבוועל נדה הוא, הרי הוא ג"כ בעל קרי, וא"כ מצד הדין בעל קרי שבו, אסור ליכנס למחנה לוי. ותירץ המשנה למלך (ביאת מקדש פ"ג ה"ג) שמדובר בשלא גמר ביאתו (אבל אם גמר ביאתו, אפילו אם לא הוציא זרע, דינו כבעל קרי), או לאחר שטבל לקריו, שעדיין הוא טמא ז' ימים מדין בוועל נדה.

ב. בשן זה אלישע וכו' גלעד זה אליהו כתב המהרש"א, שהקדים אלישע לאליהו, משום שאלישע החיה שנים, ואליהו לא החיה אלא אחד. והבן יהוידע כתב, שבאליהו שהחיה מתים אין זה חידוש כל כך, לפי שהיה מלאך גם קודם וגם אח"כ, משא"כ אלישע שהיה ילוד אשה. עוד כתב, שלגבי אליהו כיון שהיה זה לצורך כל העולם, כפי שאמרו חז"ל, שע"י זה שהיה צריך אליהו להחיות מתים, הוכרח להחזיר המפתח של גשמים להקב"ה, אין זה חידוש כמו אצל אלישע.

ג. וכתוב ושמתי משענת על פני הנער לכאורה קשה, שהרי אלישע לא החיה מתים ע"י נתינת המשענת, אלא שלאחר שגיחזי בא ולא החיה את בן השונמית, בא אלישע ושם פיו על פיו וכו' עד שהחייהו. וכתב הרי"ף על העין יעקב, שמכל מקום כיון שאמר להחיות ע"י המשענת, רואים שהמשענת הזו ראויה להחיות מתים, ולכך יש ללמוד מזה שמה שכתוב ואיש משענתו בידו וכו', היינו שעל ידי המשענת הזו יחיו מתים.